

Keizer Frans I Stefan
(1708-1765)

Maria Theresia
van Oostenrijk
(1717-1780)

Marianna
(1738-1789)

Marie Christine
(1742-1798)

X

Albert Casimir
van Saksen-Teschen
(1738-1822)

Elisabeth
(1743-1808)

Amalia
(1746-1802)

X

Ferdinand I
van Parma
(1751-1802)

Josepha
(1751-1767)

Carolina
(1752-1814)

X

Ferdinand I
der beiden Siciliën
(1751-1825)

Marie Antoinette
(1755-1793)

X

Lodewijk XVI
van Frankrijk
(1754-1793)

INHOUD

<i>Woord vooraf</i>	II
INLEIDING	13
Waarin we een kleine keizerstad bezoeken en een grote keizerlijke familie ontmoeten.	
I 1764	25
Waarin twee geheime romances opbloeien en Elisabeth een koning verliest.	
II 1765	35
Waarin een goed én een slecht huwelijk wordt gesloten en een keizer de wereld verlaat.	
III 1765-1766	51
Waarin twee nieuwe verbintenissen worden overwogen en de keizerin verschillende vliegen slaat in één Hongaarse klap.	
IV 1766-1767	65
Waarin een melancholieke Marianna afleiding zoekt in geloof en wetenschap en de falsetstem van Chablais weer wordt gehoord.	
V 1767	75
Waarin twee ongelukkige prinsessen ontkomen aan hun lot, maar van de regen in de drup komen.	
VI 1767-1768	90
Waarin Elisabeth door ramspoed wordt getroffen en de koning van Napels een nieuwe koningin kiest.	
VII 1767-1768	97
Waarin de keizerin weer met plezier de lakens uitdeelt, Amalia de liefde vindt maar ook weer kwijtraakt en er eindelijk een Habsburgse erfgenaam arriveert.	

VIII	1768	108
<p>Waarin Carolina koningin van Napels wordt en honderden mensen duizend mijl afleggen.</p>		
IX	1768-1769	119
<p>Waarin Amalia in rang wordt teruggezet, de Franse vorst toekomstige pleziertjes misloopt en Elisabeth nog eens twee koningen niet krijgt.</p>		
X	1769	131
<p>Waarin Carolina zich misdraagt, Jozef Napels en Parma bezoekt en Amalia's lot wordt bezegeld.</p>		
XI	1769	143
<p>Waarin Amalia haar echtgenoot ontmoet en flink wat problemen veroorzaakt in Parma.</p>		
XII	1770-1771	154
<p>Waarin Antonia voortaan Marie Antoinette is, nog geen koningin wordt en nog vrijwel maagd blijft en Amalia de zaak in Parma verder op de spits drijft.</p>		
XIII	1772-1774	168
<p>Waarin de keizerin de problemen van vier dochters voor de kiezen krijgt, drie gulzige burens een hap uit Polen nemen en Marie Antoinette koningin wordt.</p>		
XIV	1774-1776	184
<p>Waarin Maximiliaan gapend zijn grand tour aflegt, er een Bourbonse troonopvolger wordt geboren en Marie Christine en Albert de glorie en chaos van Italië ontdekken.</p>		
XV	1776	197
<p>Waarin een enerverend verblijf in Napels wordt gevolgd door een deprimerend bezoek aan Parma.</p>		
XVI	1776-1777	210
<p>Waarin de reizigers terugkeren naar de Hofburg, Tanucci door Carolina de laan uit wordt gestuurd en de jonge Lodewijk eindelijk weet van de bloemetjes en de bijtjes krijgt.</p>		
XVII	1777-1778	221
<p>Waarin Jozef half Beieren aanvalt en Leopold de hele familie.</p>		
XVIII	1778-1880	232
<p>Waarin Marie Antoinette een dochter krijgt, Carolina een zoon verliest en de wereld de keizerin moet missen.</p>		

XIX	1780-1781	240
	Waarin ontelbare tranen worden vergoten en met enkele nieuwe ondernemingen wordt begonnen.	
XX	1782-1785	253
	Waarin Marianna ten slotte geniet van haar uitzicht, Amalia te lang blijft plakken en Carolina een complot overleeft.	
XXI	1786	268
	Waarin het tij voor Marie Antoinette begint te keren.	
XXII	1787-1788	279
	Waarin Marie Christine een revolutie tracht te voorkomen, de last van Lodewijk op Marie Antoinettes schouders wordt gewenteld en Carolina wordt geattaqueerd door Ferdinand.	
XXIII	1789	294
	Waarin een op een tennisbaan gezworen eed de geschiedenis verandert, de koninklijke familie van Versailles wordt verdreven en Marianna de eeuwige rust in gaat.	
XXIV	1789-1790	315
	Waarin een tweede Verenigde Staten wordt gesticht, Leopold keizer wordt en zes van de neven en nichten in het huwelijk treden.	
XXV	1791-1792	331
	Waarin de Franse koninklijke familie ontsnapt en weer gevangen wordt genomen, een norse man van vierentwintig de keizerlijke troon bestijgt en Frankrijk Oostenrijk de oorlog verklaart.	
XXVI	1792-1793	356
	Waarin de Fransen de Oostenrijkse Nederlanden innemen, in Parijs twee schijnprocessen plaatsvinden en Lodewijk en Marie Antoinette aan hun eind komen.	
XXVII	1794-1797	376
	Waarin een jakobijs complot in Napels wordt verijdeld, Amalia's Parma wordt verkocht aan de Fransen en een onbekende Corsicaan naam maakt.	
XXVIII	1798	391
	Waarin Bonapartes leger naar Egypte vaart, Marie Christine dit aardse leven verlaat en Carolina naar Sicilië vlucht.	

XXIX	1800-1804	405
Waarin een veeleisende familieretunie in Wenen plaatsvindt, Amalia in Praag eenzaam aan haar einde komt en twee nieuwe rijken tevoorschijn worden getoverd.		
XXX	1805-1810	425
Waarin een oud rijk verdwijnt, Elisabeth voor het laatst vaarwel zegt en Carolina grootmoeder van de duivel wordt.		
XXXI	1811-1814	443
Waarin Napoleons ster valt en Carolina zich inscheept voor haar allerlaatste reis.		
	<i>Epiloog</i>	461
	<i>Dankwoord</i>	464
	<i>Bibliografie</i>	467
	<i>Noten</i>	488
	<i>Illustratieverantwoording</i>	525

WOORD VOORAF

Het was een korte aankondiging van nog geen zestig woorden, in een oude gotische letter op de voorpagina van een populaire Weense krant op een kille vrijdagochtend, de vierde februari 1814:

Na een lange, vermoeiende reis arriveerde op woensdag de tweede van deze maand Hare Majesteit de Koningin van Sicilië met een klein gevolg per koets in onze stad om bij het keizerlijk paleis uit te stijgen, als gast van Hare Majesteit de Keizerin-Koningin. Deze illustere reizigster zal hier enige dagen verblijf houden alvorens haar reis naar Presburg te vervolgen.¹

Die koningin van Sicilië was de eenenzestigjarige Carolina, het laatste nog levende kind van Maria Theresia, de grote keizerin-koningin van Oostenrijk die al meer dan dertig jaar dood en begraven was. En de keizerin-koningin die haar begroette was Carolina's zesentwintigjarige nicht Ludovika, die erop gebrand was haar een zo gastvrij mogelijk onthaal te bieden, ondanks haar eigen zwakke gezondheid en ondanks de weerstand van haar echtgenoot en diens machtige eerste minister, prins Metternich. Beide mannen hadden uitsluitend aandacht voor hun pogingen een nieuwe Europese orde te smeden uit de bloedige brokstukken van revolutie en oorlog. De koninklijke gast, eveneens tante van keizerkoning Frans, was te kennen gegeven dat haar aanwezigheid van korte duur zou zijn. Ze mocht slechts een paar dagen in haar geboorteplaats

en in het huis van haar koninklijke voorouders verblijven, niet langer.

De prins en de keizer vonden haar een bemoeial. Te midden van de vele eisen van alle Europese staatshoofden, gekroond, gekozen of met geweld bemachtigd, kwam zij haar eigen recht opeisen. Na tientallen oorlogsjaren waren er nog steeds legers op veldtocht, werd Parijs belegerd en trok Napoleon Bonaparte, zelfbenoemd keizer van de Fransen, buiten de steden rond in een poging de uiteindelijke nederlaag te ontlopen.

Daar wilde Metternich niet op wachten. Hij was al maanden bezig met het uitwerken van een briljant plan, een uitermate ambitieus plan: hij wilde niet minder dan de gehele politieke kaart van Europa reconstrueren. Zijn plan behelsde een contrarevolutie waarbij de enorme veranderingen van de afgelopen vijfentwintig jaar werden teruggedraaid. De monarchieën moesten worden hersteld en de maatschappelijke hiërarchie grotendeels opnieuw opgebouwd. Een sterke politiestaat moest voortaan elke dreigende opstand de kop indrukken. En bovenal zou Europa van oorlog worden gevrijwaard. Voortaan zouden overheden stabiel zijn en het eigendom veilig; landsgrenzen lagen vast en overall heerste vrede. Het gezag van priesters en adel zou niet langer worden betwist en er kwamen geen koningen meer onder de guillotine.

Ook geen koninginnen meer, had Carolina daar misschien aan toegevoegd. Want tijdens de roerige revolutiejaren had de doodsklok voor haar lievelingszus geklonken. Al haar zussen, zelfs haar hele familie hadden een prijs moeten betalen, iedereen was kronen en heerlijkheden, grondgebied en schatten kwijtgeraakt. Zelf had Carolina haar koninkrijk verloren en was ze vanwege de nieuwe politieke situatie van huis verdreven. Marie Antoinette had echter het meest verloren: haar kroon, haar waardigheid, haar echtgenoot, haar kinderen en ten slotte haar leven.

Dat ging niet meer gebeuren. Metternich was vastbesloten de klok terug te draaien naar de veronderstelde zekerheden uit zijn jeugd. Carolina wilde graag een aandeel, voor zichzelf en voor haar nakomelingen, maar dat was niet het deel dat anderen in gedachten hadden.

Het was maar een korte aankondiging, maar voor de inwoners van Wenen die tussen de regels door konden lezen, bevatten deze zestig woorden wel honderd verhalen.

Zo'n honderd verhalen, die een halve eeuw eerder, in het relatief vredige jaar 1764, een aanvang namen.

INLEIDING

Waarin we een kleine keizerstad bezoeken
en een grote keizerlijke familie ontmoeten.

Op een uitgestrekte vlakte tussen twee bergketens in Midden-Europa ligt de stad Wenen.¹ Deze ooit Keltische en later Romeinse nederzetting, die gunstig gelegen was aan de rivier de Donau op zijn weg van het Zwarte Woud naar de Zwarte Zee, bleef tot in de vroege Middeleeuwen een onbelangrijke voorpost. Maar in de vijftiende eeuw koos de Habsburgse familie Wenen als koninklijke residentie en als zetel van het Heilige Roomse Rijk, zodat de stad in het jaar 1764 al zo'n tweehonderdduizend inwoners telde en daarmee de grootste stad van de Duitssprekende wereld werd, hoewel nog steeds maar ruwweg half zo groot als Napels, een derde van Parijs en slechts een kwart van Londen.

De grootse, oude Stephansdom, de aan Stefanus gewijde kathedraal, stond net als tegenwoordig in het centrum van Wenen. De kerk, grotendeels in de veertiende eeuw gebouwd op een sinds de Oudheid gewijde plaats, torent hoog uit boven paleis en stad en onderstreept daarmee het belang dat de Rooms-Katholieke Kerk in het rijk van de Habsburgers innam. Hoewel de Stephansdom ontzag inboezemde was hij niet erg geliefd. Architectonisch was het niets bijzonders: 'een donker, vies, naargeestig en oud gotisch gebouw', zoals een Engelse bezoeker het

verwoordde.² Voor imposante staatsaangelegenheden was hij heel geschikt, maar voor gewone diensten en vieringen in eigen kring gaf de keizerlijke familie al sinds jaar en dag de voorkeur aan de kleinere veertiende-eeuwse Augustijnenkerk, waarvan de gotische structuur tijdens de barok wat meer rondingen had gekregen. De kerk stond in het centrum van de stad naast hun paleis, de Hofburg, waar Maria Theresia zelf was geboren.

Maria Theresia was aartshertogin van Oostenrijk en koningin van Hongarije en Bohemen. Haar vader, keizer Karel VI, had geen zoon en wist in 1713 met moeite de instemming van de andere Europese machthebbers te krijgen dat een dochter hem als heerser van de Habsburgse gebieden mocht opvolgen.³ Maar toen Karel in 1740 stierf – na een iets te royale portie giftige paddenstoelen – zag de drieëntwintigjarige Maria Theresia zich met een oorlog geconfronteerd: een machtig verbond van staten, waaronder het Frankrijk van Lodewijk XV, hield zich niet aan de met haar vader gesloten overeenkomst en betwistte haar recht, als vrouw, op de koninklijke troon. Er volgde een successieoorlog die acht jaar duurde tot ze uiteindelijk in 1748 als vorstin werd bevestigd.

Met Karels dood was er nog een tweede troon vacant geworden, die van het Heilige Roomse Rijk. Deze veronderstelde voortzetting van het westelijke deel van het oude Romeinse Rijk was in het jaar 800 door Karel de Grote opnieuw ingesteld. Hoewel het in de beroemde woorden van Voltaire ‘noch heilig, noch Rooms, noch een rijk’ was,⁴ kon het rijk in wisselende vorm standhouden en bijna duizend jaar lang grotendeels de politieke en culturele ontwikkeling van Europa bepalen. Het bestond uit een lappendeken van zo’n driehonderd koninkrijken, vorstendommen, stadstaten, bisdommen en landgoederen die in meerdere of mindere mate met elkaar verbonden waren, afhankelijk van de diplomatieke vereisten van het moment. Al deze gebieden, inclusief Oostenrijk, waren zowel onderdeel van het imperium als officieel onafhankelijke eenheden binnen dat rijk. Er was dus overlap tussen de Oostenrijkse monarchie en het Heilige Roomse Rijk, hoewel Oostenrijk als machtigste onderdeel ervoor zorgde dat het rijk doorgaans zijn belangen diende. Er waren afzonderlijke vleugels in de Weense Hofburg voor het bestuur van de monarchie en die van het rijk, zodat

1764

Waarin twee geheime romances opbloeien
en Elisabeth een koning verliest.

Nergens in de vele huwelijksdossiers waarvan de vergulde kabinetten in de vertrekken van kanselier Kaunitz uitpuilden bevond zich één enkele pagina waarop de oudste, Marianna, stond vermeld. Als enige van de zeven zussen schijnt ze om gezondheidsredenen te zijn ontslagen van haar belangrijkste dynastieke plicht: trouwen en kinderen krijgen. In haar kindertijd had men verschillende kandidaten voor haar overwogen, maar op haar achttiende werd ze geveld door een longinfectie, veroorzaakt door 'te krachtige beweging tijdens het dansen',¹ tenminste, volgens hofthesaurier Khevenhüller, die de gebeurtenissen aan het hof gedetailleerd bijhield. Hoe dan ook, Marianna had die longontsteking bijna niet overleefd. De keizerin, die het ergste vreesde, schreef aan gravin Maria Walpurga Lerchenfeld,² een oude vriendin: 'Deze dochter die me zo lief is te moeten verliezen, te zien hoe akelig ze eraan toe is en hoeveel pijn ze heeft, bedrukt me erg [...] Maar de wil van de heilige God worde gedaan [...] Ik geef toe dat dit kind me het dierbaarst is.'³

Marianna ontsnapte aan de dood, naar men aanneemt doordat een min haar vier keer per dag de borst gaf, maar ze hield er voorgoed zwakke longen en een ernstige vergroeide ruggengraat aan over. 'Haar

ribben zijn zo krom dat ze aan de ene kant haar longen wel lijken te doorboren,'⁴ had Khevenhüller zijn oudste zoon toevertrouwd. En hoe-wel haar houding in de acht jaar daarna iets verbeterde, noemde haar broer Jozef haar steevast 'gebochelde Marianna'.

Deze eerste dochter was ook de lieveling van Frans Stefan, want anders dan zijn zoon en erfgenaam deelde ze zijn liefde voor de jacht en zijn interesse in de wetenschappelijke ontwikkelingen van die tijd. Ze was eveneens een getalenteerd kunstenaar en oogstte met haar kopergravures en tekeningen de lof van kunstkenners. Naast portretten, stillevens en taferelen uit het dagelijkse leven schilderde ze treffende zeegezichten en maanverlichte landschappen in de intense stijl van de vroege romantiek, want Marianna had iets van een zoeker in zich, iemand met ambitie die zich nooit echt tevreden voelde met zichzelf.⁵

Ongebruikelijk voor die tijd mochten de vier oudste dochters van Maria Theresia bij enkele lessen van hun broers aanschuiven. Door-dat ze zich pijnlijk bewust was van de tekortkomingen van haar eigen opleiding, wat ze haar vader onomwonden had verweten, leek ze vast-beraden de volgende generatie Habsburgse vrouwen voor zo'n euvel te behoeden. Helaas strekte hun opleiding zich niet uit tot staatszaken in het algemeen, om nog maar te zwijgen van het praktische landsbestuur van alledag. Later zou dit gebrek aan voorbereiding ervoor zorgen dat de hogergeplaatste zussen stuurloos op politieke zeeën ronddobberden.

Marianna had zelf de indruk dat haar 'mannelijke en nogal onge-structureerde' opleiding niet helemaal gunstig voor haar was uitgekapt. Naar eigen zeggen waren daardoor haar 'aangeboren vuur en hevige hartstochten' aangewakkerd, terwijl ze vond dat ze die beter had moeten leren beheersen. Maar op haar achttiende kreeg haar ziekte voor elkaar wat haar scholing niet was gelukt: daardoor was er een eind gekomen aan de dagelijkse jacht en aan elke avond dansen. Marianna gaf toe dat ze in plaats daarvan elke dag romans las en elke avond kaartte – ken-nelijk met een grote inzet – en dat ze zich, mits haar gezondheid het toestond, overgaf aan haar meer actieve liefhebberijen, 'en daarmee ook aan nieuwere onzin, waarbij het ene tot het andere leidde; ik dompelde me helemaal onder in geneugten',⁶ iets wat ze vaak met een opleving van haar kwaal moest bekopen. In ieder geval leek ze op haar vijfentwintig-ste in niets op de vrome invalide zoals ze later graag werd afgeschilderd.

Ook al was het vooruitzicht op een huwelijk onwaarschijnlijk vanwege haar kwetsbare gezondheid, Marianna was nog altijd ten prooi aan 'hevige hartstochten', want wat vrijwel niemand aan het hof wist: ze was zwaar verliefd, en dat al enkele jaren.

Zoals zo vaak had de liefde aan de deur geklopt toen ze het minst verwacht werd. Als heel jonge vrouw was Marianna, in haar eigen woorden, 'te zeer in beslag genomen door plezier om aan liefde te denken; lange tijd had mijn afkomst en een zekere hooghartigheid me behoed voor het gevaar op zo'n manier benaderd te worden; ik ben nooit ijdel geweest en meende dat niemand zich tot me aangetrokken kon voelen, vandaar dat ik daar geen vermoeden van had.' Hoewel niet zo'n schoonheid als haar jongere zus Elisabeth was Marianna lang en elegant, met verfijnde gelaatstreken, een intelligente en humoristische oogopslag en, wat iedereen opviel, bijzonder mooie handen – in die dagen een belangrijke maatstaf voor de beoordeling van vrouwelijk schoon. Het was zeer goed mogelijk dat iemand zich tot haar 'aangetrokken kon voelen'; hoogstwaarschijnlijk kwam de gedachte aan liefde niet bij haar op omdat zijzelf nog niemand aantrekkelijk vond. Maar op haar eenentwintigste, in de nawinter van 1760, had ze de man ontmoet van wie ze de rest van haar leven zou blijven houden. Wie hij was kan niet met zekerheid worden gezegd – in Khevenhüllers informatieve dagboek ontbreken deze jaren – maar zoals ze twintig jaar later zou schrijven: 'Toen ik eenmaal verliefd was, heb ik nooit meer aan iemand anders gedacht.'

In de ruim vier jaar daarna waren Marianna en haar 'vriend', zoals ze hem altijd noemde, een periode gelukkig geweest, maar behoedzaam, want ze pasten er wel voor op dat niet iedereen van hun gevoelens op de hoogte was. 'We waren heel discreet en voorzichtig,' schreef ze. 'De komedie die ik zo vaak zie opgevoerd heb ik nooit gewild.'⁷ Er zal vast sprake zijn geweest van hartstochtelijke gesprekken en gestolen kussen, maar ze wilden geen geroddel of heimelijke toestanden. De liefde zal waarschijnlijk ook niet geconsumeerd zijn; zoiets kon je niet geheimhouden als er overal bedienden rondliepen. Was Marianna getrouwd geweest, of een weduwe of zelfs een alleenstaande vrouw van een veel lagere stand, dan zou dat een natuurlijke gang van zaken zijn, maar ze was een ongetrouwde aartshertogin. Nog afgezien van religieuze of morele bezwaren zou de schande van een eventuele zwangerschap haar

voldoende angst hebben ingeboezemd en haar hebben aangespoord om vooral kuis te blijven. Het is goed mogelijk dat naast een overduidelijke geestverwantschap de onvervulde seksuele spanning het vuur tussen Marianna en haar 'vriend' langer heeft laten branden dan anders het geval zou zijn geweest.

Waarom was Marianna niet met deze man getrouwd? Het kan zijn dat hij dat zelf al was. Misschien woonde hij gescheiden van zijn vrouw; dat kwam vaak voor in een tijd dat huwelijken, vaak tussen vrijwel vreemden, werden gearrangeerd. Toch zal een relatie met een dergelijke man in de ogen van de wereld een schande zijn geweest, en belangrijker nog, in de ogen van de Kerk een ernstige zonde.

Als vroege twintiger was Marianna niet bijzonder vroom. Ze had een nauwe band met haar vader, die rekkelijk in het geloof stond en zijn kinderen meegaf dat er meer over goed en kwaad viel te leren door in de wereld om je heen te kijken dan naar biechtvaders te luisteren. Marianna moet op de hoogte zijn geweest van zijn affaires en hoe hij die met zijn katholieke geloof verzoende – zijn favoriete minnares, prinses von Auersperg, 'voor wie de keizer zijn hartstocht vrij openlijk laat blijken',⁸ stond bekend als vrijdenker die in navolging van de Romeinse filosoof Lucretius geloofde 'dat religie ten doel had om het gewone volk onder de duim te houden'.⁹ Niettemin bestond er nog steeds een groot verschil tussen wat een man en wat een ongetrouwde vrouw kon doen. De minnares van Frans Stefan was even oud als Marianna, maar wel enkele jaren getrouwd: haar 'waarde' kon niet kelderen, want ze was al van de huwelijksmarkt af, en bij een eventuele zwangerschap keek men eenvoudigweg naar haar echtgenoot. Heel wijs dus dat Marianna zich 'discreet en voorzichtig' gedroeg.

Ze schijnt de verhouding echter niet als zondig te hebben opgevat, en het is aannemelijker dat haar geliefde niet getrouwd was, maar een alleenstaande man was in bescheiden omstandigheden, waarschijnlijk van een veel lagere stand dan zij.

Iedereen zou het ongelooflijk aanmatigend vinden als een dergelijke man zijn blik op de dochter van een keizer zou werpen, en Marianna zou worden uitgelachen als ze hem aandacht schonk. En een verloving, of zelfs maar een erkende relatie, was uitgesloten.

Was de man mogelijk niet rooms-katholiek? Het was binnen Maria

Theresia's monarchie onmogelijk dat iemand die dat niet was een publiek ambt bekleedde, laat staan met een familielid trouwde. Misschien was hij lid van een invloedrijke katholieke militaire of liefdadigheidsorde die zowel van priesters als leken een celibatair leven vroegen; een kruisridder van de Duitse Orde bijvoorbeeld. Als hij geen eigen bezittingen had, wilde hij zijn vooruitzichten misschien liever niet in gevaar brengen door zijn lidmaatschap van zo'n broederschap op te geven om te trouwen.

Marianna heeft de naam van haar geheime liefde nooit opgeschreven. Het is alleen bekend dat hij een edelman was, en hij schijnt, in ieder geval tijdelijk, in of nabij Wenen te hebben gewoond. Ze zijn nooit getrouwd, dat kon ook niet, maar tientallen jaren later treurt Marianna nog steeds om haar 'liefhebbend maar onveranderlijk hart' dat voor hem bleef kloppen, 'eenentwintig jaar lang, het laatste jaar even vurig als het eerste'.¹⁰

Tijdens hetzelfde voorjaar van 1764 hunkerde Marianna's jongere zus, de tweeëntwintigjarige Marie Christine, eveneens naar een geheime geliefde. De jongeman in kwestie, de zesentwintigjarige luitenant-prins Albert Casimir van Saksen, was in 1760 in Wenen aangekomen, samen met zijn jongere broer Clemens. De Zevenjarige Oorlog was toen in volle gang, en hoewel hun vader de overleden koning van Polen was, hadden de twee broers als officiers in het Oostenrijkse leger gediend. Dat een aristocraat als vrijwillige officier diende in een leger van een andere staat kwam in deze tijd vaak voor, mits de twee staten niet met elkaar in oorlog waren.

Op de avond van de dag dat prins Albert aankwam was hij als een blok voor Marie Christine gevallen, toen hij haar samen met Marianna hoorde zingen en spelen in de Hofburg. 'Ze waren allebei heel mooi,' schreef hij in zijn memoires, 'maar de tweede had niet alleen een volmaakt figuur, maar ook het knapste gezicht dat maar mogelijk is en een levendige en intelligente uitstraling, heel karakteristiek. Meer was er niet nodig. Zodra ik haar zag werd ik verliefd op haar.' Tot zijn grote vreugde kwam hij tijdens een sleetochtje bij kaarslicht door de besneeuwde paleistuinten naast Marie Christine te zitten, en was onder de indruk van haar conversatie 'die me nog meer betoverde'.¹¹ De teerling was geworpen, hoewel dat maar geleidelijk tot Marie Christine doordrong.